

Észrevételek az erdészeti nagy tangyakorlatokra.

Az „Erdészeti Lapok“ ez idei X. füzetében megjelent azon értekezés, a melynek czime: „Czélravezető-e az erdészeti nagy tangyakorlatok megtartása“ sat., alapos reményt költ-hetett az olvasóban ama hiedelemre, hogy alkalma fog nyilni egy a tanügy körébe vágó tudományos értekezés elolvasása által ismereteit bővíteni, és e tekintetben netaláni téves néze-teit tisztázni.

Nagy érdekléssel fogtam a kérdéses cikk elolvasásához, és érdekeltségemet, az igazat megvallva, fokozta eleitől kezdve azon körülmény, hogy t. cikkíró ur az erdészeti tangyakorlatok szükségességét már a czimben kérdés alá vonja, holott általában ismeretes, hogy az elméleti oktatással szoros kapcsolatban álló gyakorlatok valamennyi erdészeti tanintézeten rendszeren tartatnak, és hogy azoknak czélszerűsége iránt a szak-férfiak, és — legyen szabad az erdészet terén előrehaladott külföldre is hivatkoznom — a külföldi tanintézetek hirnevet szerzett tanárai közt eltérő nézetek nem uralkodnak.

De minél tovább haladtam az olvasásban, annál inkább kellett meggyőződnöm, hogy t. cikkíró ur a fölvetett kérdés bebizonyítását csak mellékes dolognak tekinté, hanem hogy főfeladatának vette megtámadni az ez idei tangyakorlaton részt vett hallgatóságot, az akadémiái ifjuság egy részét és a „kérdések özönében“ az akadémia tanárait is. Ennek folytán úgy látszik, mintha t. cikkíró ur a tudományos czímet csak csalétkül használta volna fel arra, hogy az olvasó közön-séget olvasásra ingerelje; e szándékát — igénytelen nézetemet az igazság érdekében nem hallgathatván el — úgy hiszem, el is érte.

De hogy a szives olvasó Scyllából Charibdisbe ne kerül-jön, kénytelenítve érzem magamat már eleve kijelenteni, hogy

jelen felszólalásomban csakis azon „a szokottnál erősebb vonásokban előadott“ indokokat kívánom az igazságnak megfelelő mértékre leszállítani, illetőleg erőtleníteni, a melyek a megtámadásoknak látszólag az alapot szolgáltatták. Ha az indokok egyikét vagy másikat megingatnom sikerül, meg van ingatva egyszersmind a logika szabályainál fogva az azok összegéből levont következtetés helyessége is.

Nehezemre esik, hogy a t. cikkíró urral egy értelemben nem nyilatkozhatom, nehezemre pedig azért, mert még igen élénk emlékezetemben van azon szíves fogadtatás, a melyben a t. főerdőmester ur a nagy tangyakorlatot részesíté, azon áldozat, a melyet az által hozott, hogy drága idejének igen jelentékeny részét kizárólagosan nekünk szentelte, azon ékes-szólás, a melylyel tudományos magyarázatokban minket az ottani erdőviszonyokkal, az erdőgazdasági üzemmel és az erdőgazdaság emelése érdekében tett intézkedésekkel megismertetni szíves volt, azon fáradozás és előzékenység, a melylyel már odajövetelünk előtt és ottidőzésünk alatt a szellemi munkásság után az ifjuság lelkét és testét felelevenítő és felfrissítő mulatságok rendezéséről gondoskodott, és azon vendégszeretet és készség, a melylyel eleitől végig a Beskidek alatti gyakran vadregényes erdőségekben a testi erőt eléggé igénybe vett gyakorlati kirándulások alkalmával a testnek új erőt kölcsönző élelmezés beszerzése iránti gondot magára elvállalta és minket az alól készségesen fölszabadított.

Hálára kötelező ily élénk visszaemlékezésekkel szemben nem is szóllalnék föl az idézett cikkekre, ha t. cikkíró ur maga nem vallaná be, hogy véleményét a szokottnál erősebb vonásokban adja elő, ha másodszor magából e beismerésből nem következne, hogy a megtámadottak a valóságnál súlyosabb vádakkal terheltetnek, és ha harmadszor az igazság érdeke

nem követelné, hogy a túlzás által tévútra vezetett közönség előtt a valódi tényállást derítsük ki.

T. cikkíró ur az adatokat, a melyekre támadásait alapítja, részint az ez idei tangyakorlatról, részint a sajtóból meríté. Legelőször is említésre méltatja azon öltözeteket, a melyekben a hallgatók a gyakorlaton megjelentek. Miután azonban t. cikkíró ur a ruhakérdés több oldalról megvilágítása után végtére azon eredményhez jutott, hogy ehhez sok szó nem férhet, és részemről e nézettel teljesen egyetértek, csak annyit akarok fölemlíteni, hogy mai nap az ilyen öltözet, a mely az illem és erkölcs szabályaival össze nem ütközik, jogosított kifogás alá nem jöhet, hogy előirt díszruha az akadémián nem létezik, és hogy ma már szerencsére túl vagyunk azon időn, a melyben az ember hazafias lelkületére a ruha szabásából következtetést vonni szokás volt. De t. cikkíró ur ezen elavult szokás alól a mai bugyogós világban, úgy látszik, még nem vetközött ki, mert különben nem hozta volna az öltözet kérdését egy kalap alá, és a legszorosabb kapcsolatba azon váddal, a melyet egyhuzamban az akadémiai ifjuság ellen „államellenes indulat és államellenes tendenciák” végett emelt. Csupán csak ezen körülmény indított arra, hogy t. cikkíró urat az egyenruha terére követtem.

Az idézett szavakban oly vád foglaltatik, mely ha való lenne, nem csak az akadémiai igazgatóság, de az államügyész erélyes beavatkozását is szükségessé tenné. De reménylem, hogy nem csalatkozom, ha e vádat inkább gyanúsításnak tekintem, a melynek eredete oda vihető vissza, hogy az akadémiát nem magyar ajku ifjak is látogatják. E körülmény itt — mint más tanintézeteken is — sok mendemondára nyújt alkalmat, a melyet t. cikkíró ur a nyilvánosság előtt közelebbi bizonyítás nélkül — valjon méltán-e? — kiaknáz. De ha biztosabb adatai volnának, akkor kérjük t. cikkíró urat, azokat

az akadémia igazgatóságával közölni, a mely bizonyára nem fogja elmulasztani, a hazafias szellem oly kinövésai ellen a szokásos erélylyel föllépni. Különben pedig biztosíthatom czikkíró urat, hogy a tanári kar hivatása és kötelessége öntudatában az ifjuság szellemének, jó erkölcsének és hazafias lelkületének fejlesztésén szünetlenül fáradozik, és habár ez irányban inkább a legbensőbb meggyőződés csendes, de biztos, mint — a jelige után ítélve — az „ostorpattogatás“ kihívó útján halad és haladni fog, mégis megelégedésére szolgál tudni azt, hogy az erdészeket, kiknek legalább $\frac{9}{10}$ -ed része a selmeczi akadémián tanult, széles e hazában mindenütt a legjobb hazafiak közé sorolják.

Kiméretlenül sújtja továbbá t. czikkíró ur a gyakorlaton résztvett összes fiatalságot a dőzsölés vádjával, de azt oly általánosságban teszi, hogy egy kis részletezés az ügy és a nagy tangyakorlatok érdekében nem fog ártani.

Az igen t. főerdőmester ur azon pillanattól fogva, a melyben az ungvári kincstári erdőségekbe léptünk, az utolsó napig a gyakorlat becses vezetője, előzékeny rendezője s szives kísérője volt. Közösén tettük a kirándulásokat, közösén töltöttük az estéket. Jelenlétünkben a fiatalság nem dőzsölt. Megesett azonban itt-ott, hogy a fiatalságtól elváltunk, és ez — ugy emlékszem — Perecsenyben is történt, a hova éjjeli szállásra mintegy este hét órakor érkeztünk. A fiatalság az estét tekintélyes közigazgatási tisztviselők és erdészeti hivatalnokok társaságában tölté. Ez alkalommal — hallomásból tudom, ugy mint t. czikkíró ur is — egy-kettő a növendékek közül társaságban és víg zeneszó mellett a szives vendégszeretet bő szarujából a kelletinél többet hörpentgetett. Ily magaviselet, egyetérték t. czikkíró urral, roszalást érdemel, de mindazonáltal nem tartom a méltányossággal összeegyeztethetőnek, hogy egy-két hallgatónak tisztességes férfitársaságban elkövetett

tévedései végett a gyakorlaton részt vett összes ifjúság a nyilvánosság előtt kivétel nélkül a dözsölés lealacsonyító vádjával pellengérre állíttassék. Ily eset azonban nem lehet — igénytelen nézetem szerint — indok a nagy tangyakorlatok beszüntetésére, sőt ha tennők, nagyon igazságtalanok volnánk, mint-hogy azáltal nem a bűnöst, hanem csak a későbbi hallgató nemzedéket elődei egyikének vagy másikának kihágásai végett büntetnők meg. Az efféle eljárás sokkal szigorúbb fenytést róvna a fiatalságra, mint minőt a legszigorúbb fegyelem alatt álló Mars fiaira súlyos kihágások esetében mérnek.

Bátran állíthatom, hogy ungmegyébeni tartózkodásom alatt oly lealacsonyító vádak a fiatalság magaviselete ellen, mint minők idézett cikkben foglaltatnak, nem hallottam, pedig e tárgyról nem egy tekintélyes férfival társalogtam. S hogy a vázolt rossz benyomás nem volt oly általános, mint miképen az előállíttatik, bizonyítja az is, hogy távozásunk alkalmával egy köztisztvisletben álló férfi, ki már mint ifju kortársai előtt mint a józanság példányképe tündöklött, az ifjak magaviseletéről általában véve meglelégedéssel nyilatkozott, őket pedig továbbra is szorgalomra s törekvésre buzdítá. Buzdító szavai az ifjaknak minden jóra fogékony kebelében hálás viszhangot keltettek.

Még egy mondatot kell idéznem a dözsölésekről, azt t. i., „hogy a selmeczi ifjúság egyik jelentékeny része nem tudományszomjának kielégítésére megy az akadémiára, de a fiatal testet, a fejlődés virágában levő lelket meggyilkolással fenyegető dözsölés elsajátítása végett.” Ezen állításról csak annyit akarok megjegyezni, hogy azt csekély tehetséggel már psychologicis helytelennek tartom, mert nem bírok képzelődő tehetséggel annyira fölemelkedni, hogy elképzelhetnék magamnak egy oly ifjút, a ki föltett szándékkal, állha-

tatosan s szakadatlanul valamely rosznak elsajátítására törekednék. Talán szerencsésebb lesz a szives olvasó az idézett mondat fölfogásában!

Azt is állítja t. czikkíró ur, „hogy az akadémiáról az utóbbi időben kikerült növendékekből csak kevesen bizonyulnak be jól használható erőknek.“ Engedje meg, hogy ezen állítást úgy formulázzam, a használható erők száma nem apadt, de növekedett azoké, kik nem teljesen előkészítve hagyják el az akadémiát. Ennek okát az „Erdészeti Lapok“ 1875. évi IX. füzetében Herrmann Emil tanártárs és barátommal fejtegettem, és az illető közleményből a szives olvasó meggyőződheték arról is, hogy az akadémia igazgatósága nem mulasztotta el e hátrány beszüntetése végett illetékes helyen fölszólalni. De hogy a gyakorlat, a mely az elmélet kiegészítő részét képezi, a tanrendszer netaláni hiányait legalább némileg pótolni képes, ez irányban bátorodom hivatkozni egy nyilatkozatra, a melyet az állami erdőigazgatóságok legfontosbikjának élén álló, igen tekintélyes szakférfi az erdészeti államvizsgák megtartásának alkalmával tett: „minden erdésznövendéket használhatok, mert oda állítom a hová való, és minden erdőgyakornok, ki nálam alkalmazásban áll, előkészítve jön az államvizsgához, mert úgy alkalmazom, hogy tanulnia és haladnia kell.“

Miután az ifjuságnak a gyakorlat alkalmával tanusított magaviseletére vonatkozó állításokat megerőtlenítettem, úgy hiszem, hogy a nagy tangyakorlatok beszüntetésére fölhozott második indokot is, a mely szerint „a szülők, visszariasztva a magaviselet által, fiaikat az erdészeti akadémiára nem fogják küldeni“, erőtlenné lett. Ezen indokot egyébiránt legvilágosabban czáfolja meg a gyakorlat és a hallgatók száma, a mely az erdészeti akadémiának mintegy 70 évi fennállása óta soha sem volt oly

nagy mint épen jelenleg és az utolsó években; sőt csekély fölfogásom mellett attól tartok, hogy a gyakorlat igényeihez mérten túlságos mérvben fölszaporodott.

Harmadik indokul hozza föl t. czikkiró ur a gyakorlati kirándulással járó költsékezést. Mindnyájan érezzük, hogy a pénzkérdés a mai világban nagy szerepet játszik; ahhoz sok szó férhet. Mindazonáltal ennek ellenében csak azt akarom fölemlíteni, hogy alig létezik felsőbb tanintézet, a melyen a hallgatók annyi kedvezményben, és a szorgalmas és jó tanulók a számarányhoz képest oly segélyezésben részesülnének, mint épen a selmeczi akadémián. A hallgatók tandíjat nem fizetnek, az anyagokat a vegytani műhelyekben ingyen kapják, az állam részéről rendszeresítve van az erdésznövendékek számára 20, évi 300 forintos ösztöndíj, az élelmezés köztudomásilag olcsóbb, mint más városokban. Általánosan elismert ily előzményekkel szemben a pénzkérdés, ha más indokok nem léteznek, a latba mitsem nyom.

A mi végtére t. czikkiró urnak hivatkozását a sajtóra illeti, erre nézve meg kell jegyeznem, hogy a megjelent czikkek mindannyian az ifjúság közt fennálló különböző társulatoknak egymás elleni versengéséből folytak, s így részrehajlatlanságra igényt nem tarthatnak. Léteznek pedig a hallgatók között a magyar társaság, az általános társaság, a társas kör, a torna-, ví- és a dalárda-egylet. Ezeknek mindegyike alapszabályokkal bír, a melyeket az akadémiái tanács átvizsgált és jóváhagyott, s biztosíthatom t. czikkiró urat, hogy azoknak egyikében sem foglaltatik olyasmi, a mi az illeni és erkölcs szabályaival, vagy az akadémiái rendszabályokkal összeütközésbe jönne, vagy plane államellenes tendenciákat sejteni engedne.

Minthogy pedig igen jól tudom, hogy kifogástalan ifjúság nem létezik, s eleitől kezdve sem szándékoltam mint a selmeczi fiatalság védelmezője minden tekintetben föllépni, de

másrészről megint meggyőződve vagyok, hogy egy-egy gondolatlan hallgató tévedéseinek átruházásával az egész fiatalságra és annak túlzott és kiméletlen hurczolásával a nyilvánosság elé a jó ügyön kevesebbet lendítünk, mint az ifju fogékony keblére inkább ható komoly figyelmeztetéssel, nem mulatok többet e tárgynál, hanem befejezem a kívátnál amugy is hosszabbra nyúlt válaszomat azon kijelentéssel, hogy csekélységem, és reménylem tanártársaim is, az ifjuság nevelése körül helyesnek talált és eddig követett utat ezentul is azon öntudatban követni fogják, hogy ezen az uton továbbra is haladva, legbiztosabban fognak feladatuknak megfelelni, és a hazának tetterős, törekvő és hazafias szellemü szakférfiakat nevelni. — Selmeczbánya, 1876. október 15.-kén. *)

Sóltz Gyula.

Az erdészeti államvizsga 1876-ban Budapesten.

A f. évi államvizsga október 30.-tól november 4.-ig tartott meg Budapesten a Köztelken: a felsőbb államvizsgának álavetette magát 17, ezek közül végzett Selmeczbányán 14, nehány tantárgyat hallgatott ugyanott 1, Máriabrunnban végzett 1, hallgatta részben a bécsi polytechnicumot 1. Kincstári

*) Közöltük e cikket azon elvnel fogva, mely megkívánja az ellenkező nézet meghallgatását is. Minthogy azonban e tárgyat egyelőre részünkről befejezettek kívánjuk tekinteni, meg kell jegyeznünk azt, hogy téves e közlemény azon felfogása, mintha a tanfolyamok megtartásának kérdése absolute mint olyan lett volna R. A. ur cikkében felállítva, miután ellenkezőleg a megtartás feltételeken, t. i. „addig míg“ lett kimondva, s az egész közlemény éle ama botor-társulat ellen volt irányozva, melynek kárhózas és lealacsonyító eszelekvényeit az akadémia igazgató-erőinek, illetőleg tanárainak már régen kikellott volna irtani. Nem foglalkozhatunk a jelen közlemény egyes állításának részletezésével, de megemlítjük azt, hogy általuk épen nincs megczáfolva az, a mi fő, t. i. a korhelykedő burs-czéh létezése és ennek kinövései, s az erre adható helyes feleletet épen az időtől, a t. tanár urak és az új igazgató ur erélyétől, s az akadémiai ifjuság józanabb részétől várjuk, melyről ismételve feltesszük, hogy elég erős leend a jók megvetésével találkozó elfajult társulatot kerülni. A szerkesztő.